

Lathund

**Envar har rätt att i andra länder söka och åtnjuta fristad från förföljelse” -
Artikel 14 i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna**

Information om kampanjen

Varför SOS Europa?

Just nu är 114 miljoner människor på flykt världen över. En del av dem tvingas söka sig till Europa. Anledningarna är många. Det kan vara krig, katastrofer eller politisk förföljelse.

Men vägen till Europa är inte lätt, eftersom EU arbetar aktivt för att stänga folk ute. Idag finns det i stort sett INGA säkra vägar in, vilket tvingar människor att ta sig till Europa på ibland livsfarliga sätt. Detta trots att vi vet att det är fler människor på flykt än någonsin tidigare. Detta trots att alla har rätt att söka asyl.

På de farliga vägarna som människor tvingas ta, utsätts vissa för våld och övergrepp. Andra mister livet när de försöker ta sig över Medelhavet. Många frihetsberövas av myndigheter när de anländer till ett nytt land. Alla har lämnat sina hem bakom sig för att de inte haft något annat val.

Visste du att de flesta beslut som rör människor på flykt tas på EU-nivå? Trots detta är kunskapen om och engagemanget för EU och den politik som förs låg bland Sveriges befolkning. Enligt en undersökning gjord av DN/Ipsos vet bara 6 av 10 att det är EU-val i år och bara 7% av Sveriges befolkning kan pricka in rätt månad för valet.

Besluten som tas i EU påverkar människor och deras möjligheter att ta sig till skydd. Ingen lämnar allt och riskerar allt om inte alla andra alternativ är värre. Ingen utsätter sina barn för fara om det inte handlar om skillnaden mellan liv och död.

Därför är det så viktigt att du gör din röst hörd. Stå upp för människor på flykt, rösta i EU-valet den 9 juni i solidaritet med de som inte ges en röst.

**SOS
EUROPA!**

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

Hur tänker vi oss att förändring kommer ske?

Utvecklingen i EU går i stora delar åt fel håll. En politisk överenskommelse (den så kallade migrations- och asylpakten) har alldeles nyligen nåtts, som kommer att innebära ett bakslag för den europeiska asyllagstiftningen i årtionden framöver. Det troliga resultatet är ökat lidande under varje steg på en persons resa för att söka asyl i EU.

Det finns i nuläget dessutom lågt politiskt stöd på såväl europeisk som nationell nivå för att på allvar arbeta för respekten för flyktingar och migranternas rättigheter. Vi är också oroad över den stora sannolikheten att valresultatet i juni leder till att politiken går åt ett håll där rättigheter riskerar att urholkas ytterligare. Summa summarum kommer det vara svårt att nå faktiskt politisk förändring just nu, men det betyder INTE att Amnesty ger upp. Och betydelsen av att migrations- och asylpakten implementeras på ett sätt som i så hög utsträckning som möjligt respekterar mänskliga rättigheter.

En av de viktigaste bitarna av Amnesty Internationals arbete är du, och din röst. Det är den som gör att saker faktiskt förändras, att världen får veta vad som sker och att det som en del vill dölja dras fram i ljuset. Även när allt känns svårt är det därför som viktigast att vi höjer våra röster och pekar på det som behöver förändras.

Vårt fokus kommer under denna kampanj därför ligga på att skapa bättre förutsättningar framåt, att mobilisera stöd för våra perspektiv.

Vi gör detta genom att belysa frågorna och skapar förståelse och engagemang för vad som på riktigt står på spel på EU-nivå. Genom folkbildning belyser vi alltså situationen vid EU:s yttre gränser och politiken inom EU och tydliggör vikten av att rösta och stå upp för säkra och legala vägar samt rätten att söka asyl i EU den 9 juni.

Från sekretariatets håll kommer vi också ha samtal med kandiderande EU-parlamentariker för att sondera terräng, identifiera nyckelpersoner inom politiken. Vi gör detta för att på sikt kunna hålla dem ansvariga för vad de uttryckt i valrörelsen, men också för att få mer kunskap om hur vi på bästa sätt bidrar med folkrättsliga och flyktingrättsliga perspektiv på EU-nivå.

Syftet är att bädda för en politik som i såväl i teori som praktik respekterar mänskliga rättigheter samt staters och EU-institutioners korresponderande skyldigheter.

Varför EU?

Eftersom EU-parlamentet tillsammans med Rådet (medlemsstaterna) har beslutsrätt i frågor som rör flykt och migration finns det stor anledning att rikta in oss på EU-valet och påverka EU-parlamentarikerna. Dessutom har de individer som röstas in i parlamentet stor makt och är inte lika bundna vid sina partier som i riksdagen, något som gör att de invalda representanterna har mycket stor möjlighet att påverka. Därför är det särskilt viktigt att påverka just EU-parlamentarikerna. Det är dock väldigt viktigt att komma ihåg att Amnesty ALDRIG tar partipolitisk ställning. Vi kommer därför varken ranka partier eller uppmana människor vilka kandidater eller partier de ska rösta på.

Tanken med den här kampanjen är alltså snarare att belysa situationen, synliggöra vad som står på spel, förklara VARFÖR det är så viktigt att man läser på och röstar även i EU-valet och att rösta i solidaritet med människor på flykt. Vill du läsa mer om själva valet, hur många ledamöter som ska väljas in från Sverige, var det går att hitta information om vilka som kandiderar osv så finns information på EU-valets egen hemsida:
<https://elections.europa.eu/sv/how-to-vote/se>

**SOS
EUROPA!**

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

Varför är Amnesty en relevant aktör?

Amnesty är en global och kunskapsbaserad människorättsorganisation som har arbetat med EU-relaterade frågor och det gemensamma europeiska asylsystemet sedan dess grundande. Vi har bred kunskap om både de rättsliga och de rent praktiska aspekterna av systemet och hur överenskommelser och rättsliga regleringar påverkar människor på flykt och migranter.

Samtidigt är vi en organisation tydligt grundad i aktivism, opinionsbildning och kampanj. Amnesty har därför ett starkt mervärde när det gäller att öka människors kunskap om och engagemang för flykting- och migrationsfrågor på EU-nivå.

Praktisk information

Kampanjperiod

Kampanjperioden för SOS Europa är den **9 maj till 9 juni** eftersom själva valdagen i Sverige är söndagen den 9 juni. Från sekretariatets håll kommer vi att börja kommunicera frågan utåtriktat först den 13 maj eftersom Eurovision är i Malmö veckan innan och vi då ser att vi behöver rikta uppmärksamhet mot situationen i Gaza och Amnestys krav om eldupphör.

Tanken med den här kampanjen är alltså snarare att belysa situationen, synliggöra vad som står på spel, förklara VARFÖR det är så viktigt att man läser på och röstar även i EU-valet och att rösta i solidaritet med människor på flykt. Vill du läsa mer om själva valet, hur många ledamöter som ska väljas in från Sverige, var det går att hitta information om vilka som kandiderar osv så finns information på EU-valets egen hemsida. Du hittar den här!

Aktivitetskit

Detta kit innehåller en visning av dokumentärfilmen "Sara Mardini: Long Distance Swimmers". Handlingen i dokumentären är följande: När den tidigare professionella simmaren Sara och hennes syster Yusra kom till Tyskland från krigshärjade Syrien var de Europas mest hyllade flyktingar. Nu står Sara inför ett 20-årigt fängelsestraff för att ha arbetat som volontär för en grekisk NGO, där hon hjälpte andra flyktingar. Dokumentären följs av diskussionsfrågor som kan användas för gruppdiallog efter att ni har sett filmen. Ni kan själva välja om ni vill arrangera ett större event och bjuda in externa deltagare för att se dokumentären eller om ni vill visa den inom er grupp. Vi rekommenderar att bjuda in fler personer att se den, eftersom den belyser viktiga frågor.

Kitet innehåller också ett informativt blad som beskriver kampanjen. Detta kan delas ut till intresserade personer som vill veta mer om kampanjen. I lathunden finns detaljerad information om själva kampanjen, inklusive frågor och svar samt riktlinjer för vad som är lämpligt och olämpligt att göra. Detta är för att ni ska känna er så väl förberedda som möjligt när ni arbetar med kampanjen och för att kunna svara på eventuella frågor.

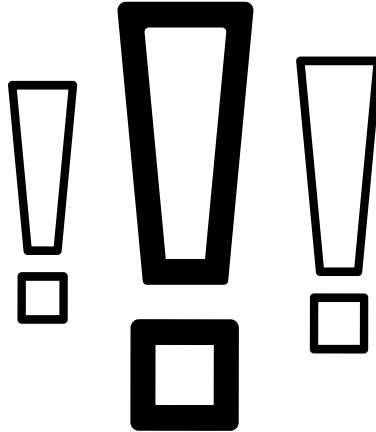
Det ingår även ett quiz med frågor som handlar om flyktsituationen i EU och lite om EU-valet. Ni kan själva välja om ni vill arrangera en större aktivitet med quizet och bjuda in andra deltagare eller om ni vill genomföra det internt. Syftet är att öka kunskapen om ämnena som behandlas i kampanjen. Vi inkluderar även affischer som ni kan använda vid aktiviteter, till exempel vid större event.

Slutligen ingår en namnsamling för kampanjen.

**SOS
EUROPA!**

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

Viktigt att tänka på

När ni planerar era aktiviteter vill vi att ni ska tänka kreativt. Det finns dock vissa saker som är viktiga att tänka på för att vi ska följa våra policys och inte utmana vår trovärdighet. Dessa följer här nedan:

- Det är väldigt viktigt att komma ihåg att Amnesty ALDRIG tar partipolitisk ställning. Vi kommer därför varken ranka partier eller uppmana människor vilka kandidater eller partier de ska rösta på. Det är viktigt att det genomsyrar hela kampanjen.
- Utöver att Amnesty är en partipolitiskt obunden organisation är frågorna vi berör i den här kampanjen också mycket politiserade i Sverige. Att bjuda in partipolitiska röster till våra evenemang är därför MYCKET känsligt, både eftersom vi vill värna om vår obundenhet men också för att vi inte vill bli en plattform för partipolitik. Om ni funderar på att bjuda in externa personer (och specifikt med partipolitisk koppling) är det därför mycket viktigt att ni bollar detta med sekretariatet.
- SOS Europa är en kampanj som berör EU:s gränspolitik, rättigheter för människor som befinner sig på flykt och specifikt behovet av fler säkra och legala vägar in i EU. För att kampanjen ska bli sammanhållen, inte beslagtogs av andra frågor eller snedvridas är det viktigt att vi håller oss till just dessa områden. Det är därför av stor vikt att ni läser igenom delen i Lathunden som heter Frågor och svar. Där finner ni information om och Amnestys position i både frågor som berörs och som inte berörs av kampanjen men som ni kan komma att få frågor om
- Om ni hamnar i dialog med någon och inte vet hur ni ska svara ska ni alltid hänvisa dem till anställda på sekretariatet, se kontaktuppgifter här nedan.

**SOS
EUROPA!**

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

Vad är Amnestys krav och rekommendationer till EU-parlamentarikerna?

- fler säkra och legala vägar till EU, bland annat genom att öka möjligheterna för vidarebosättning på ett sätt som motsvarar de globala behoven.
- att migrations- och asylpakten implementeras på ett sätt som i högsta möjliga mån respekterar folkrätten och den internationella flyktingrätten.
- att robusta, oberoende och transparenta gränsövervakningsmekanismer inrättas och införs, i dialog- och samarbete med frivilligorganisationer, vilket möjliggör regelbunden bevakning och granskning samt ansvarsutkrävande av politik och praxis som potentiellt kränker mänskliga rättigheter.
- att EU och dess medlemsländer arbetar proaktivt med sök- och räddningsinsatser på Medelhavet samt att man vidtar alla tänkbara åtgärder för att rädda människoliv.
- att icke-statliga aktörer som genomför sök- och räddningsinsatser (eller annan livräddande verksamhet) kan göra det utan hot eller restriktioner.
- att ingen blir utsatt för pushbacks.
- att EU och dess medlemsländer ser över alla befintliga avtal- och överenskommelse med länder utanför EU för att säkerställa att avtalen och situationerna i dessa länder är förenliga med de mänskliga rättigheterna, t.ex. avtalen med Libyen, Tunisien och Turkiet. Samt att avtal eller överenskommelse sägs upp om det visar sig inte vara fallet.
- att EU och dess medlemsländer inte samarbetar med länder utanför EU i syfte att dessa ska pröva och behandla asylprocesser för personer som har ankommit till EU för att söka asyl, eftersom de undergräver det globala systemet för skydd av flyktingar.
- att skapa säkra och adekvata mottaganden vid gränserna som innebär att människor inte frihetsberövas och placeras i förvar, inklusive rätt till värdigt boende, oavsett var människor kommer ifrån eller hur de anlände till EU:s gränser.

Kontaktuppgifter

Madelaine Seidlitz

Människorättsjurist specialiserad på internationell flykting- och migrationsrätt samt folkrätt.
madelaine.seidlitz@amnesty.se

Ellinor Chamoun

Verksamhetsutvecklare på engagemangsenheten.
ellinor.chamoun@amnesty.se

Ellinor Reinke

Jurist och handläggare, flykting och migration
ellinor.reinke@amnesty.se

**SOS
EUROPA!**

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

Frågor och svar

Hur många flyktingar finns det i världen? Enligt UNHCR, FN:s flyktingorgan, finns det 114 miljoner flyktingar i världen och av dem är många miljoner internflyktingar, det vill säga befinner sig på flykt inom hemlandet.

Var befinner sig världens flyktingar och var kommer de ifrån? 9 av 10 befinner sig i andra delar av världen än Europa. 25% befinner sig i några av världens fattigaste länder. Pakistan, Iran, Kenya, Turkiet och Libanon är några av de länder i världen som hyser flest flyktingar.

Kommer det "många" flyktingar till Europa?

Idag befinner sig runt 114 miljoner människor världen över på flykt. Nästan 9 av 10 av dessa lever i låg- eller medelinkomstländer, oftast i eller i närområdet kring deras hemländer. Nästan två tredjedelar av världens flyktingar är s.k. internflyktingar, dvs. de har flytt sitt hemområde men är kvar inom hemlandets gränser, ofta under mycket utsatta förhållanden. År 2015 sökte ungefär 1,2 miljoner människor asyl i Europa. Detta är mindre än 2 procent av det totala antalet människor på flykt i världen.

Anledningen till att ovanligt många sökte sig till Europa för att få skydd under år 2015 och 2016 var en kombination av flera utdragna konflikter i världen och förföljelse i stater med repressiva eller icke-fungerande statsmakter samt det faktum att staters donationer till organisationer som bedriver humanitärt arbete för flyktingar, som exempelvis UNHCR, långt ifrån motsvarar det ökade behov som följer av det växande antalet flyktingar i världen. Detta har tvingat många att söka sig vidare från sina hemländer, eller från de flyktingläger i närområdet där de befinner sig, till Europa. Ungefär lika många sökte asyl i EU 2023, 1,1 miljoner människor. Detta var då den högsta siffran sedan 2015/2016. De vanligaste ursprungsländerna är Syrien, Afghanistan, Turkiet, Venezuela och Colombia.

Det är alltså totalt sett få flyktingar som kommer till Europa.

Varför behövs det fler säkra och legala vägar in i EU?

Se nedan under frågan: varför reser människor som vill ta sig till Europa på så farliga sätt?

Är det inte enklast att bistå flyktingar i deras hemländer eller i närområdet till deras hemländer i stället för att de ska behöva resa ända till Europa?

De allra flesta av världens flyktingar befinner sig redan i närområdet till sina hemländer, eller som så kallade internflyktingar inom sina hemländers gränser. UNHCR, Röda Korset och andra humanitära organisationer bedriver omfattande hjälparbete i dessa länder, länder som redan befinner sig på den absoluta gränsen av vad de klarar av när det gäller att tillgodose flyktingars grundläggande behov av bland annat bostäder, mat, hälsovård, utbildning. I denna situation är det inte ett rimligt alternativ att ytterligare koncentrera insatserna för att bistå flyktingar till närområdet.

Vilka är de vanligaste länderna som människor som söker asyl i Sverige kommer ifrån?

Antalet asylsökande har minskat kraftigt de senaste åren, jämfört med 2015 då nästan 163 000 personer sökte asyl i Sverige. 2023 var siffran 12 500. Utöver detta ansökte ca 11 500 personer från Ukraina om tillfälligt skydd. De allra flesta som söker asyl i Sverige har medborgarskap i Afghanistan (1343), Irak (1002) och Syrien (953). Mer statistik finns på Migrationsverkets hemsida.

Varför reser människor på flykt som vill ta sig till Europa på så farliga sätt?

Idag saknas det i princip säkra och legala vägar till Europa om man vill söka skydd. EU:s gemensamma visumregler innebär att visum endast beviljas till en person som man kan anta har för avsikt att återvända till hemlandet inom 90 dagar. Detta utesluter de allra flesta personer som vill söka skydd i Europa. Att man vill söka asyl är ett formellt skäl för att avslå visumansökan. Därmed tvingas personer som behöver söka skydd ta irreguljära, dyra och mycket farliga vägar för att söka skydd i Europa. Det går inte heller att söka asyl på distans utan man måste befinna sig i, eller vid gränsen till, det land där man vill söka skydd. Amnesty International stödjer att fler länder i världen etablerar rättssäkra asyl-prövningssystem och värdiga mottagandesystem, inte minst i de regioner där merparten av världens flyktingar befinner sig. Med det är aldrig acceptabelt att tvinga människor kvar i situationer som inte är hållbara och där det inte är möjligt att få sitt behov av skydd prövat.

**SOS
EUROPA!**

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

Är det inte bättre att ta emot flyktingar via kvotsystemet, som är säkert för flyktingarna och mer ordnat och hanterbart för mottagarstaten?

UNHCR:s kvotsystem är utvecklat för att erbjuda en varaktig lösning för några av de mest utsatta flyktingarna i världen, som varken kan återvända till sina hemländer eller har möjlighet att fortsätta med sina liv på ett värdigt sätt på den plats där de nu vistas som flyktingar. Till skillnad från asylrätten bygger kvotsystemet inte på bindande folkrättsliga åtaganden, utan är ett humanitärt system som är beroende av enskilda staters vilja. Systemet möjliggör därmed för staterna att utifrån egna intressen välja vilka personer man vill ta emot och inte. Vidarebosättningsystemet är absolut inte tänkt att ersätta asylrätten utan fungerar som ett viktigt komplement. Som ett exempel, mottogs 2015 drygt 107 000 personer genom olika former av vidarebosättningsprogram, inklusive det som UNHCR driver.

Även om systemet skulle utökas rejält skulle det därför inte kunna motsvara det globala behovet för de över 114 miljoner människor som idag befinner sig på flykt, varav över 2.4 miljoner människor, enligt UNHCR:s bedömning, inför 2024 var i behov av vidarebosättning. Rätten att söka asyl är en grundläggande mänsklig rättighet. Det finns en absolut skyldighet för en stat att släppa in en person på sitt territorium om hon säger att hon är i behov av skydd och vill söka asyl.

Är det en mänsklig rättighet att söka asyl?

Att söka asyl är en mänsklig rättighet. Detta finns bland annat i artikel 14 i FN:s Allmänna Förklaring om mänskliga rättigheter: Envar har rätt att i andra länder söka och åtnjuta fristad från förföljelse. Rätten att söka asyl finns också i FN:s Flyktingkonvention och i artikel 18 i EU-stadgan om de grundläggande rättigheterna. Man har rätt till skydd (asyl) om man riskerar att utsättas för förföljelse och/eller allvarliga kränkningar av sina mänskliga rättigheter som exempelvis tortyr, dödsstraff, kroppsstraff eller att fängslas på grund av sina politiska åsikter, sin religion eller på grund av kön eller sexuell läggning. Rättigheterna gäller alla och man har rätt till en individuell och rättssäker prövning. Det är den framtida risken som bedöms och man talar om att det ska finnas en verklig risk (real risk).

Stater som har ratificerat (skrivit under och förbundit sig att efterleva) FN:s Konvention om flyktingars rättsliga ställning och dess protokoll har en absolut skyldighet att släppa in människor som befinner sig vid landets gräns och vill söka skydd samt, i de länder som har en sådan, ge dem tillgång till en rättssäker asylprocess. Alla EU:s medlemsstater har skrivit under konventionen och all gemensam och bindande lagstiftning i EU där detta också gäller.

Vad innebär principen om non-refoulement?

Det finns ett absolut förbud för alla stater att skicka en person till ett land eller ett område där hon riskerar att utsättas för tortyr eller annan, grym omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, kroppsstraff, eller dödsstraff. Detta förbud kallas för non-refoulement-principen och gäller alla stater oavsett vilka konventioner man har eller inte har skrivit under.

Är det mest män som kommer som flyktingar och migranter till Europa?

Sammanställningen av personer som kommer som flyktingar eller migranter till Europa varierar över tid och beroende på färdväg. Generellt kan sägas att ju farligare resvägen är, desto större andel av flyktingarna har varit män och unga pojkar, i regel för att de anses klara den farliga resan bättre. Ofta är också förhoppningen att anhöriga - kvinnor, barn och äldre släktingar - som befinner sig kvar i hemländerna eller som lever som flyktingar i närområdet, genom anhöriginvandring ska kunna ta sig på ett säkert och legalt sätt till Europa när männen väl fått uppehållstillstånd där. Ju mer desperat situationerna i hemländerna och flyktinglägren har blivit, och ju mer restriktioner som införs för anhöriginvandring, desto fler kvinnor, barn och äldre har dock tvingats ut på de farliga irreguljära resorna mot Europa.

**SOS
EUROPA!**

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

Vad är skillnaden på en flykting, en asylsökande och en migrant? Vad betyder "papperslös"?

En flykting är en person som lämnat sitt hemland på grund av förföljelse. Det är en mänsklig rättighet att söka skydd från förföljelse. De stater som ratificerat FN:s flyktingkonvention har en absolut skyldighet att släppa in människor som befinner sig vid landets gräns och vill söka asyl samt ge dem tillgång till en rättssäker asylprocess. Samtliga stater är därtill skyldiga att inte skicka tillbaka en person till ett land eller område där hon/han riskerar att bli berövad liv eller frihet eller att utsättas för tortyr eller kroppsstraff, detta kallas principen om non-refoulement. Se mer nedan. En asylsökande är en person som har lämnat in en ansökan om asyl i ett specifikt land. En migrant är en person som har lämnat sitt hemland och befinner sig i ett annat land, antingen tillfälligt eller permanent. Orsaken till detta kan till exempel vara för att arbeta eller för att man vill återförenas med en familjemedlem. Om man inte har tillstånd att vistas i det andra landet är man en irreguljär migrant. Irreguljära migranter är en av de mest utsatta grupperna i vårt samhälle och globalt idag. I många länder förvägras de grundläggande rättigheter och utsätts för övergrepp och diskriminering. Principen om non-refoulement gäller dock även för migranter, liksom för alla andra människor.

Begreppet "papperslös" används ibland för att beskriva personer som saknar tillstånd att vistas i det land där de för närvarande befinner sig, dvs. en irreguljär migrant. Det kan också handla om en person som inte har några id-handlingar för att visa sin identitet. En papperslös har, precis som övriga migranter och alla människor, grundläggande rättigheter som måste respekteras, även om hen saknar uppehållstillstånd eller id-handlingar.

Vad betyder "non-refoulement"?

Begreppet non-refoulement kommer från franskan "refouler" ("tvinga tillbaka"/"återsända") och betyder alltså "icke-återsändande". Principen utgör hörnstenen i flyktingrätten, och utgör ett skydd för personer att återsändas till en plats där de riskerar tortyr eller andra grova människorättskränkningar. Det är en grundläggande mänsklig rättighet att inte utsättas för tortyr, grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, och detta utgör grunden för non-refoulement. Principen innefattar även så kallad kedje-refoulement, dvs. att en person sänds till en plats där hon riskerar att i sin tur skickas vidare till en annan plats där det finns en risk att hon utsätts för tortyr eller grova människorättskränkningar.

Non-refoulement finns inskriven i bl.a. artikel 33.1 i Flyktingkonventionen, artikel 3 i Tortyrkonventionen och i artikel 19 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Det finns dock en bred uppfattning bland MR-organisationer, jurister och stater att non-refoulement, precis som tortyrförbudet i sig, är en del av sedvanerätten och därigenom bindande för alla stater, alltså även för stater som inte har undertecknat någon av de konventioner där principen är reglerad. Non-refoulement principen gäller för alla människor och alltså även för bland andra personer som inte har sökt skydd, och personer som har begått brott.

Vad är skillnaden mellan att anses vara flykting eller alternativt skyddsbehövande?

I utlänningslagen och i EU-rätten är det fråga om olika så kallade statusförklaringar. Båda är i behov av skydd och beviljas asyl.

Personer som inte anses vara flyktingar i enlighet med FN:s flyktingkonvention kan beviljas asyl i ett EU-land om de riskerar grova människorättskränkningar i hemlandet. Det kan exempelvis vara fråga om att en person riskerar att straffas med döden eller utsättas för kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning i hemlandet, eller att hon som civilperson riskerar att skadas på grund av en yttre eller inre väpnad konflikt i hemlandet. Personer som har flytt från sitt hemland på grund av att det råder krig där och som riskerar att skadas på grund av den allmänna situationen i landet (men inte har några mer individuella skäl kopplade till exempelvis tillhörighet till en minoritetsgrupp eller politiskt aktiv) beviljas i regel status som alternativt skyddsbehövande.

**SOS
EUROPA!**

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

Vilka skyldigheter har Sverige när det gäller det praktiska mottagandet av migranter och flyktingar?

Sverige, som part till FN:s konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (ESK-konventionen), har förbundit sig att gradvis genom konkreta steg säkerställa att grundläggande rättigheter såsom rätten till mat, hälsa, bostad och utbildning förverkligas i sin helhet för alla människor i Sverige. I ansvaret ingår en skyldighet att inte diskriminera och att prioritera de mest sårbara och marginaliserade i resursfördelningen. Inom EU finns gemensamma minimiregler i Mottagandedirektivet. I Sverige är Migrationsverket ansvarigt för att ordna boende, mat och grundläggande försörjning för personer som befinner sig som asylsökande i Sverige (lag om mottagande av asylsökande, LMA). Vuxna personer som inte är asylsökande eller som fått slutligt avslag på sin asylansökan, omfattas inte av LMA., med undantag för barnfamiljer. Dessa personer har dock möjlighet att vända sig till kommunen där de vistas. Kommunen är då skyldig att ta ställning till om de är berättigade till så kallat nödbistånd (mat för dagen och tak över huvudet).

Vilka rättigheter har en person som kommer till Sverige och som vill söka asyl?

Sverige är part till FN:s Flyktingkonvention och har ett väl utbyggt asylprövningsystem. Om en person kommer till svenska gränsen och säger att hon vill söka asyl är Sverige enligt våra konventionsåtaganden skyldig att släppa in personen och ge henne tillgång till en rättssäker asylprocess, vilket bland annat innefattar respekt för principen om non-refoulement, dvs. förbudet mot att återsända en person till en plats där hon riskerar tortyr eller andra allvarliga kränkningar av sina mänskliga rättigheter.

Varför ska Sverige göra mer när resten av EU inte gör någonting?

Det åligger alla medlemsstater inom EU att respektera flyktingars och migranternas grundläggande rättigheter och de åligganden som följer av FN:s flyktingkonvention och Europakonventionen. Sverige är ett av de länder i Europa som har bäst utvecklat asylprövnings- och mottagningssystem, vilket inte betyder att det inte finns saker som fungerar sämre och saker som vi kritiserar. Det är många andra EU-länder som hyser många människor på flykt och asylsökande. Det skiljer sig mycket åt mellan medlemsstaterna. Medlemsländerna vid EU:s yttre gränser har också ofta särskilt ansträngda situationer.

Varför försvarar ni flyktingar som begått grova brott?

Rätten att inte utsättas för tortyr eller att inte sändas till en plats där man riskerar tortyr är absolut och omfattar alla människor, oavsett om de begått brott eller på något sätt anses utgöra en risk för det land där de befinner sig. Amnesty International anser att personer som misstänks för brott ska prövas i rättssäkra processer och om de bedöms vara skyldiga få straff som motsvarar allvaret i de brott de begått. Men alla människor har grundläggande okränkbara rättigheter, vilket alltså inkluderar rätten att inte utsättas för tortyr. Finns det möjlighet att söka asyl i alla länder i världen? Nej, i de flesta länder i världen finns det inga asylsystem. I länder som Libanon, Jordanien, Kenya, och många andra länder får flyktingar befinna sig men inte sällan på nåder. Flyktingar får således befinna sig i många länder men ofta i svåra situationer och utan möjlighet att fortsätta sina liv.

Hur fungerar visum och kan man söka asyl på distans?

Visum är en tillåtelse att resa in i ett annat land. EU har gemensamma visumregler. EU har krav på visum för medborgare från i princip alla länder i världen i vilka det pågår konflikter och grova kränkningar av de mänskliga rättigheterna. Visum används för personer som vill besöka ett land men inte för dem som vill bosätta sig där (om man vill bosätta sig i ett land ska man söka om uppehållstillstånd). Detta betyder att det är i princip omöjligt för personer som behöver fly att komma till ett land för att söka asyl på laglig väg. Man kan inte söka asyl "på distans". Man måste ta sig till det land i vilket man vill söka asyl för att kunna lämna in en ansökan. För det fall man söker ett visum till exempelvis Sverige med avsikten att söka asyl när väl är här, blir det avslag eftersom man då inte bara vill besöka Sverige utan även stanna här. Det finns en undantagsmöjlighet i artikel 25 i EU:s viseringskodex. Visum kan utfärdas av en medlemsstat om den finner det nödvändigt av humanitära skäl, av hänsyn till nationella intressen eller på grund av internationella förpliktelser. Denna möjlighet används inte egentligen för flyktingar med önskan att söka asyl i Sverige.

Vad är pushbacks?

Pushbacks innefattar aktioner där människor stoppas på sin resa och trycks tillbaka till det land eller den plats de påbörjade resan utan att man screenar och identifierar de människor man stoppar och utan att ta hänsyn till eventuella skyddsbehov eller individuella omständigheter såsom risker vid återvändandet.

**SOS
EUROPA!**

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

Varför strider pushbacks mot folkrätten? Pushbacks kan leda till allvarliga människorättskränkningar. Genom att hindra människor på sin resa och trycka tillbaka dem utan att göra någon individuell prövning kan personer som har för avsikt att ta sig till skydd nekas att söka asyl. Pushbacks kan också leda till brott mot principen om non-refoulement då ingen utredning eller bedömning görs av vad enskilda personer eventuellt riskerar i det land eller område de återsänds till. Stater har också en skyldighet att rädda liv till havs.

Vad har stater för skyldigheter att rädda liv till havs?

Staters skyldigheter att rädda liv till havs regleras i ett antal internationella konventioner såsom International Convention for the Safety of Life at Sea (SOLAS), International Convention on Maritime Search and Rescue (SAR-konventionen) och FN:s Havsrättskonvention. Staters skyldigheter innefattar i huvudsak följande:

Skyldigheten att ge assistans till de personer som befinner sig i nöd utan diskriminering
Förpliktelsen att tillse fungerande kommunikation och samordning vid nödsituationer

Skyldigheten att samarbeta med andra stater för att säkerställa att skeppare som assisterar nödställda så snart som möjligt befrias från sitt ansvar och att de överlevande förs från det assisterande fartyget till en säker plats.

Utöver att stater har skyldigheten att vidta alla nödvändiga åtgärder utan dröjsmål för att rädda människor i nöd och att tillse att de får, utan diskriminering, de mest akuta och grundläggande behoven bemötta, så har också stater som utövar jurisdiktion en skyldighet att garantera rättigheterna för samtliga personer som befinner sig ombord på fartyget.

Vad betyder externalisering?

Att stater och institutioner som EU på olika sätt, bland annat genom avtal och olika former av överenskommelser försöker få ansvaret för människor på flykt över på länder (i detta fall) utanför EU.

Varför kritiserar Amnesty när EUs avtal med länder utanför EU?

Amnesty kritiserar avtal med länder utanför EU när det är fråga om länder som inte är rättssäkra för människor på flykt. Det kan gälla exempelvis principen om non-refoulement. Men också länder som inte har tillgång till något asylprövningssystem eller där det inte är rättssäkert, eller där det inte finns något värdigt mottagningssystem.

Vilka problem finns med den så kallade migrations- och asylpakten?

Det finns ett antal problem med pakten. Fokus ligger inte på människor på flykt och på att asylrätten ska respekteras utan mer på kontroller och gränser samt externalisering. Det finns också mycket som talar för att människor i vissa situationer kommer att hållas i förvar, alltså frihetsberövas vid gränserna. Eftersom pakten i sig är mycket komplex, är det svårt att göra en bedömning och uppskattning av alla konsekvenser. Amnesty har sagt att "överenskommelsen kommer att innebära ett bakslag för den europeiska asyllagstiftningen i årtionden framöver. Det troliga resultatet är ökat lidande under varje steg på en persons resa för att söka asyl i EU."

Hade det varit bättre att det inte fanns gemensamma EU-regler?

Det är inte frågan om för- eller emot gemensamma EU-regler utan att reglerna måste stå i överensstämmelse med och respektera folkrätten, den internationella flyktingrätten och alltså alla individers mänskliga rättigheter och statliga förpliktelser.

Vad är ett säkert första asylland?

Ett land (utanför EU) i vilket en flykting kan (eller anses kunna) söka asyl och få tillgång till en rättssäker asylprövning. Ungern anser att Serbien är ett sådant säkert land och att flyktingar som kommer till Ungern via Serbien därför inte ska ha rätt att söka asyl i Ungern. Det finns ingen rätt för en flykting att välja det land i vilken hon ska söka asyl. Däremot ska landet ha ett mottagandesystem och en rättssäker asylprövning.

**SOS
EUROPA!**

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

Vad är ett säkert ursprungsland?

Inom EU ges en möjlighet i Asylprocedurdirektivet att ta fram en gemensam lista över säkra länder. Amnesty International är emot detta eftersom det innebär att flyktingar som kommer från en sådant land ibland inte får någon asylprövning över huvud taget och andra gånger en prövning som inte är rättssäker.

Kräver Amnesty fri invandring och öppna gränser?

Nej, Amnesty anser att varje land har rätt att kontrollera vem som reser till och från dess territorium samt bestämma vem som bosätter sig där. Det är en folkrättslig regel. Däremot får en stat inte hindra människor från att söka asyl. Det ska också finnas tillgång till en rättssäker asylprocess och respekt för non-refoulementprincipen. Om en person har fått en rättssäker asylprocess och ett sista negativt beslut ska hon frivilligt lämna landet. Det händer att Amnesty har en annan uppfattning än svenska myndigheter och anser att det visst finns ett skyddsbehov för en person och då agerar vi genom de arbetssätt vi har. Men Amnesty säger generellt sett inget annat än vad som följer av folkrätten.

Är tillfälliga uppehållstillstånd förenliga med mänskliga rättigheter?

Längden på uppehållstillstånd för en person som beviljas asyl i ett land är inte reglerad i FN:s flyktingkonvention. Det centrala är att en flykting genom att få uppehålla sig i ett land är skyddad från att tvingas tillbaka till ett land där hon riskerar allvarliga kränkningar av sina mänskliga rättigheter. Tidsbegränsade uppehållstillstånd som kan förnyas utifrån förhållandena i hemlandet är alltså inte i sig oförenliga med flyktingrätten eller mänskliga rättigheter i stort. Däremot finns flera fördelar med att flyktingar beviljas långvariga eller permanenta uppehållstillstånd vad gäller förutsättningarna för integration, rehabilitering för tortyröverlevare etc. Att stater på olika sätt ska tillse att flyktingar kan etablera sig och leva vanliga liv i det samhälle som de beviljats skydd i framgår också av FN:s flyktingkonvention. Amnesty arbetade aktivt mot att Sverige skulle ändra till det system som vi har idag, alltså från permanenta uppehållstillstånd till tillfälliga uppehållstillstånd.

Är familjeåterförening en mänsklig rättighet?

En sak som talar för att en stat bör bevilja anhöriga i hemlandet rätt att återförenas med en anhörig i exempelvis Sverige är att personen i Sverige har skyddsstatus gentemot sitt hemland, vilket innebär att hon eller han inte kan åka dit för att återförenas med sina familjemedlemmar. Vad gäller barn finns stadganden i Barnkonventionen som ålägger parterna att behandla ansökningar om familjeåterförening som rör barn på ett positivt, humant och snabbt sätt och att respektera rätten för ett barn att upprätthålla regelbunden kontakt med båda föräldrarna, så länge det inte strider mot barnets bästa. Rätten till familjeliv i artikel 8 i Europakonventionen innefattar en rätt till respekten för familjeliv, vilket innebär ett visst skydd mot att separeras från en familjemedlem, exempelvis genom att någon familjemedlem utvisas från en konventionsstat. Skyddet är dock inte undantagslöst. Någon skyldighet för stater att möjliggöra för familjemedlemmar som redan har separerats att återförenas genom att bevilja en familjemedlem uppehållstillstånd finns inte. Men principen om familjens enhet är en stark folkrättslig princip som finns både i FN:s allmänna förklaring, i Europakonventionen artikel 8 och i artikel 7 den Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

Vad gör Amnesty för att bistå flyktingar och migranter? Vad görs globalt, vad görs i Sverige?

Amnesty International arbetar på många olika sätt med att bistå flyktingar och migranter, främst genom att bevaka att deras rättigheter respekteras. En stor del av det globala arbetet består i att samla in information om situationen för flyktingar och migranter på olika håll i världen, ställa ansvariga regeringar och andra grupper och individer till svars i situationer där det förekommer grova rättighetskränkningar och samla opinion till stöd för flyktingars rättigheter. I Sverige består arbetet i att bedriva lobby- och påverkansarbete gentemot svenska politiker, myndigheter med flera, sprida information om flyktingars och migranternas rättigheter, olika former av aktivism för flyktingars rättigheter och däribland att regelbundet besöka Migrationsverkets låsta förvar, och att bistå med exempelvis landinformation i asylärenden där enskilda asylsökande kontaktar oss. Amnesty International arbetar dock aldrig som ombud för enskilda asylsökande i Sverige, och har inte några möjligheter att ändra beslut som fattats av svenska myndigheter.

**SOS
EUROPA!**

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

Vad kan jag göra för att stödja flyktingar och migranter?

Ett sätt att ta ställning för flyktingars och migranternas rättigheter är att bli medlem i Amnesty International. Vi sätter press på stater och andra aktörer för att flyktingars och migranternas rättigheter ska respekteras globalt. Som medlem i Amnesty kan du delta i aktiviteter på lokal nivå till stöd för flyktingar och migranter och är en del av en rörelse som ställer krav på svenska politiker och myndigheter att respektera flyktingars och migranternas rättigheter. Du kan också bidra till organisationer som UNHCR och Röda Korset som arbetar på global nivå med att ge flyktingar och migranter humanitär hjälp. Det finns även ett antal initiativ på lokal nivå som språkcaféer, mamma och barngrupper, idrottsföreningar etc. där du kan engagera dig för nyanlända som befinner sig i Sverige.

Särskilda begrepp

Amnestys arbete för flyktingar och migranter grundar sig på asylrätten, folkrätten och internationella överenskommelser, däribland FN:s Allmänna Förklaring om mänskliga rättigheter, FN:s Konvention om flyktingars rättsliga ställning, FN:s Konvention mot tortyr eller annan grym eller omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning och den Europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna. Utöver detta finns det gemensam lagstiftning och bindande regler för samtliga EU länder. Här nedan finns ett antal begrepp som är viktiga att känna till för alla som är ute och på olika sätt talar om flyktingars rättigheter.

Gå också in och titta på hemsidan för den pågående kampanjen SOS Europa. Vi har just nu information på första sidan på vår hemsida. Vi går också löpande ut med pressmeddelande, pressnotiser, kommentarer och bloggar.

Vem är en flykting?

En flykting är en person som flytt sitt hem på grund av risk för förföljelse, krig eller konflikt. Flyktingskap är självupplevt. För att kunna få en juridisk status som flykting i enlighet med FN:s Flyktingkonvention måste man vara utanför sitt hemland, och alltså ha korsat en gräns.

Vem är en internflykting?

En internflykting är en person som har flytt sitt hem men inte har korsat en gräns.

Vem är en migrant?

En migrant är en person som har lämnat sitt hemland och befinner sig i ett annat land, antingen tillfälligt eller permanent. Orsaken till detta kan till exempel vara arbete eller att man vill återförenas med en familjemedlem. Om man inte har tillstånd att vistas i det andra landet är man en irreguljär migrant. Irreguljära migranter kallas ibland felaktigt för illegala.

Vem är en asylsökande? En asylsökande är en person som flytt sitt hemland och lämnat in en ansökan om asyl i det land hon nu befinner sig i.

Vad är vidarebosättning och vem är en kvotflykting?

UNHCR är FN:s flyktingorgan. Den väljer ut människor som är i behov av vidarebosättning. För att bli utvald för vidarebosättning ska du vara registrerad hos UNHCR. De tar sedan fram förslag på människor som de bedömer vara i behov av ett nytt hemland och presenterar sedan dessa för något av de länder som tar emot kvotflyktingar. Sverige tar för närvarande emot ungefär 900 kvotflyktingar varje år. Landet gör sedan med hjälp av materialet som de får av UNHCR en prövning av skyddskälen och beslutar om uppehållstillstånd. När personen fått tillstånd att få komma till exempelvis Sverige ordnas resan säkert och legalt och när hon ankommer till Sverige har hon redan en plats och en bostad i en kommun.

**SOS
EUROPA!**

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

Vad säger Amnesty om fri invandring och öppna gränser?

Amnesty säger att varje land har rätt att kontrollera vem som reser in och ut från dess territorium samt bestämma vem som bosätter sig där. En stat får däremot inte hindra människor att ta sig till säkerhet och resa in i ett land för att söka asyl. Om man inte söker skydd finns det ingen absolut rätt att få resa in i ett land. Vidare ska rädda liv alltid prioriteras, som exempelvis vid sjöräddning. Vad gäller asyl, har alla människor som söker asyl rätt till en rättssäker asylprövning. Om man slutligen får ett negativt, lagakraftvunnet beslut, ska man som huvudregel frivilligt lämna landet.

Vad innebär Dublinförordningen?

Dublinförordningen är en EUförordning (lag) om att en asylansökan ska prövas i det första land den asylsökande sökte skydd, vilket de facto innebär det land där dennes fingeravtryck först togs eller det land som har beviljat ett visum som gjort det möjligt för personen att resan in i EU).

Vad är CEAS Common European Asylum System?

Asyl och migrationsfrågor är en del av den EUgemensamma rätten. I syfte att harmonisera regler och politik på området har man skapat ett gemensamt europeiskt asylsystem (Ceas). I paketet ingår bland annat EUgemensamma kriterier och mekanismer för att avgöra vilket land som är ansvarigt att pröva en asylansökan (Dublinförordningen), miniminormer för mottagande av asylsökande (mottagandedirektivet), miniminormer för bedömning av skyddsbehov (skyddsgrundsdirektivet), miniminormer för hur asylprövningen ska se ut (asylprocedurdirektivet) och regler för återvändande för personer som fått avslag på sin ansökan (återvändandedirektivet).

Vad innebär Schengensamarbetet?

Schengensamarbetet fördes in i Amsterdamfördraget 1997 och blev därmed del av EU:s gemensamma lagstiftning. Samarbetet innebär bland annat att alla EUmedborgare samt medborgare från Island, Lichtenstein, Norge och Schweiz tillåts resa fritt (det vill säga utan pass) i Schengenområdet. Storbritannien och Irland är inte del av Schengenområdet, men deltar i det polisiära samarbetet. Tredjelandsmedborgare (det vill säga personer som är medborgare i ett land utanför EU) som har uppehållstillstånd i ett Schengenland får röra sig fritt inom Schengenområdet i upptill tre månader. Tredjelandsmedborgare kan dock behöva anmäla sig till landet myndigheter vid inresa och måste ha med sig pass och uppehållstillstånd. Schengensamarbetet omfattar även ett samarbete i polisiära och rättsliga frågor.

Vad är Frontex?

Frontex (Den Europeiska byrån för förvaltningen av det operativa samarbetet vid Europeiska unionens medlemsstaters yttre gränser) samordnar det operativa samarbetet mellan medlemsstaterna när det gäller kontrollen av deras yttre gränser. Ett konkret exempel är samordning av insatser i och kontroll av Medelhavet. Frontex arbetar också med utbildning av gränsvakter och genomför analyser av migrationsflöden.

Frontex samordnar också återsändanden av irreguljära migranter och personer som sökt asyl i olika medlemsländer men som fått avslag på sina ansökningar.

Vad säger Amnesty om Frontex?

Amnesty säger att Frontex, precis som alla andra institutioner och organ inom EU, är skyldiga att respektera och säkra de mänskliga rättigheterna i alla dess beslut, åtgärder och operationer.

**SOS
EUROPA!**

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

Säkerhet

Varför säkerhet?

Som vi beskrivit ovan är frågorna som denna kampanj berör högt politiserade i Sverige idag. Det kan ibland tyvärr innebära att det finns olika typer av säkerhetsaspekter i kampanjarbetet som vi behöver ta i beaktning och för att vi alla ska kunna vara trygga i vår aktivism.

Med denna bakgrund har det utvecklats en handlingsplan för S.O.S. Europa, som aktivister ska kunna använda sig av under kampanjperioden och vid organiserade aktiviteter. Planen finns bifogat som ett kapitel i slutet av lathunden och heter "Handlingsplan". Det är dock alltid viktigt att ni tar kontakt med polisen i förväg om ni planerar att genomföra någon organiserad aktivitet på stan som att samla namn. Dialogpolisen i Stockholm, som agerar som en länk mellan polisen och demonstranter/opinionsyttrare, kan förmedla kontakt med polis på andra orter.

Anledningen till att ni gärna ska kontakta polisen redan innan er aktivitet är dels för att det är bra att ha etablerat en kontakt med polisen i förväg, men också för att försäkra er om att det inte råkar vara några aktiviteter av extrema grupper inplanerade på samma dag. Vi bedömer att risken är låg för att någon ska bli utsatt för våld eller hot i samband med kampanjen, men vi vill ändå att det ska finnas rutiner för eventuella händelser. Kontakta också sekretariatet och informera om när ni tänker genomföra aktiviteten så att vi kan finnas tillgängliga för eventuell stöttning.

När ni samlar in namn på stan är det också viktigt att ni har handlingsplanen på plats och att ni har en ansvarig för aktiviteten som tar extra ansvar för säkerheten. Det största hotet vi har identifierat inför kampanjen är att aktivister ska slösa bort tid och energi på irrelevanta och obekväma situationer och att åhörare saboterar. Läs under 'bemötande' för tips på hur en kan hantera sådana situationer. Vi vill dock ha rutiner på plats om något ytterligare skulle inträffa.

Det är viktigt att alla eventuella incidenter polisanmäls. Tillkalla polis till platsen direkt och kontakta sedan sekretariatet så att vi kan stötta er. Kontakta också sekretariatet. Se mer i dokumentet "Handlingsplan" (bilaga).

Bemötande

Det finns garanterat mycket erfarenhet av aktioner på stan inom gruppen, och de kan vara en bra idé att dela med sig av tips och knep inom gruppen innan ni genomför er planerade aktivitet. Nedan följer några av dem.

Hur gör jag om en person kommer fram och börjar prata om/diskutera något som inte har med kampanjen att göra?

Bekräfta att personen är där, tacka men hänvisa till att du inte har något med denna fråga att göra eller inte vet något om just det, avsluta samtalet och gå. Bara bekräfta att personen pratar, utan att försöka bemöta. Det går inte att bemöta ogrundade argument med argument. Det finns ingen plattform att mötas på och det är oftast inte läge för diskussion. Det går alltid bra att lämna namn till de personer på sekretariatet som ansvarar för kampanjen.

**SOS
EUROPA!**

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

Hur kan aktivister hjälpa varandra i obekväma situationer?

Hjälp varandra att ta sig därifrån - be t.ex. den personen som har fastnat i ett meningslöst samtal om hjälp.

Hur hanterar jag om jag tycker något som har hänt på stan är jobbigt?

Vi ska inte förvänta oss att det händer obehagliga saker, och normalisera det, men tyvärr så kan det hända. B erätta för varandra och prata om det, så att ni inte bär på något själva. Kan också vara bra att alla vet om vad som har hänt utifall en person skulle komma tillbaka och fortsätta bråka. Ofta kan det kännas jobbigt när en person får sista ordet och en inte har fått chansen att ge svar på tal, dela med er om vad som har hänt till varandra. Det är alltid du själv som avgör hur allvarligt något är. Tar du illa upp så är det allvarligt.

Vad gör vi om personer som berörs av kampanjen kommer fram till oss?

Ni ska alltid hänvisa till Madelaine Seidlitz och Ellinor Reinke på sekretariatet, eller flykting@amnesty.se.

Lova ingenting men de kan absolut vända sig till sekretariatet för att prata eller för att se om Amnesty exempelvis kan se över deras ärende.

Handlingsplan: säkerhet

Handlingsplanen syftar till att ge aktivister rutiner när det gäller hot, våld eller andra situationer som kan uppstå i samband med namninsamling eller filmvisning under kampanjen S.O.S Europa. Vid dessa tillfällen bör en person i gruppen utses till gruppansvarig. Det är dennes ansvar att ha lite extra koll på handlingsplanen, och veta hur gruppen ska agera i olika situationer. Det är även bra om denna person är kontaktperson till polisen och sekretariatet.

Obekväm situation/ irrelevanta diskussioner: I en obekväm situation eller en irrelevant diskussion, 'se' personen och bekräfta att ni lyssnar, sätt sedan stopp genom att tacka för diskussionen men hänvisa till att ni inte kan fortsätta den precis nu. Avsluta samtalet och hänvisa till sekretariatet om de vill ha mer information. Det kan vara bra att samarbeta i sådana här situationer och hjälpa till att få bort varandra från jobbiga samtal genom tex ropa på den personen som är fast i samtalet och be om hjälp med något, så att personen får en anledning att gå därifrån.

Hot: När det gäller hot har det bedömts att det finns två huvudsakliga kategorier; digitala hot och fysiska/verbala/IRL-hot. Digitala hot kan också gå från att vara digitala till att bli hot om fysiskt/IRL-våld. Skillnaden är tex 'Du borde bli slagen', jämfört med 'På torsdag kommer vi och slår er när ni står och samlar in namn på Mynttorget'.

Digitalt: Vid digitalt hot ska ni först ta en skärmdump av kommentaren som bevismaterial och därefter raderar ni kommentaren. Efter det kontaktar ni sekretariatet så polisanmäler vi tillsammans händelsen. Alla händelser ska polisanmälas.

Digitalt hot om fysiskt/IRL-våld: Här gäller samma rutiner som för digitalt våld. Ta en skärmdump av kommentaren som bevismaterial. Sen raderar ni kommentaren. Efter det kontaktar ni sekretariatet och sen polisanmäler vi tillsammans händelsen. Alla händelser ska polisanmälas, extra viktigt här då det kan finnas en hotbild som polisen måste vara medveten om.

Verbalt/IRL: Vid verbala/IRL-hot, underrätta först den gruppansvarige. Larma omedelbart polisen - 112 om det är akut och ring polisen på 114 14 om det inte är akut. Har den utsatta behov av vård, åk till sjukhus alternativt tillkalla ambulans. Kontakta sedan sekretariatet, som kommer stötta er med polisanmälan och kan bistå med stödsamtal med psykolog.

**SOS
EUROPA!**

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

Fysiskt våld: Vid fysiskt våld, underrätta först den gruppansvarige. Larma omedelbart polisen på nummer 112 om det är akut och ring polisen på 114 14 om det inte är akut. Har den utsatta behov av vård, åk till sjukhus alternativt tillkalla ambulans. Kontakta sedan sekretariatet, som kommer stötta er med polisanmälan och kan bistå med stödsamtal med psykolog.

Förebyggande: Under förberedelserna av er aktivitet är det viktigt att ni för en dialog med polisen. Detta för att de ska vara underrättade om att den äger rum men också för att undvika en eventuell krock med högerextrema grupper. Vi bedömer inte att det finns en risk att extrema grupper söker upp Amnesty aktivister. Risker är däremot att man råkar vara på i samma område vid samma tillfälle och att man då blir en måltavla. Eftersom det är ett valår kan många grupper ha planerat aktiviteter i maj. Det är bra att fråga den lokala polisen om det finns andra grupper, och högerextrema grupper, som planerar aktiviteter i närheten och på samma dag. Dialogpolisen är en enhet som agerar länk mellan polisledningen och demonstranter/opionsyttare, och de kan hjälpa till att förmedla kontakter på andra orter. Om ni behöver hjälp med att kontakta polisen på er ort, hör av er till sekretariatet så kan vi be dialogpolisen om lokala kontakter.

Om ni är en ungdomsgrupp och planerar en aktivitet på er skola, se till att ni meddelar rektorn och skolledningen.

Ordning för kontakt: Under varje aktivitet ska en gruppansvarig utses. Den personen ansvarar för att ha bra koll på rutinerna, samt är den som aktivisterna vänder sig till i första hand om något händer. Den gruppansvarige bör också vara kontaktperson till polisen. I turordning efter den gruppansvarige finns sekretariatet. Under aktiviteten kommer ni kunna kontakta sekretariatet, förutsatt att ni på förhand anmält när ni kommer genomföra aktiviteten.

Efter en incident: Finns det någon som kan möta upp den utsatta hemma? Om ja, skicka hem personen. Om nej, se till att någon kan följa personen hem och stanna en stund. Tänk på att även andra kan ha påverkats av händelsen (vittne eller annan aktivist) och var uppmärksam på om de också behöver stöd. Kontakta sekretariatet om stödsamtal behövs.

SOS
EUROPA!